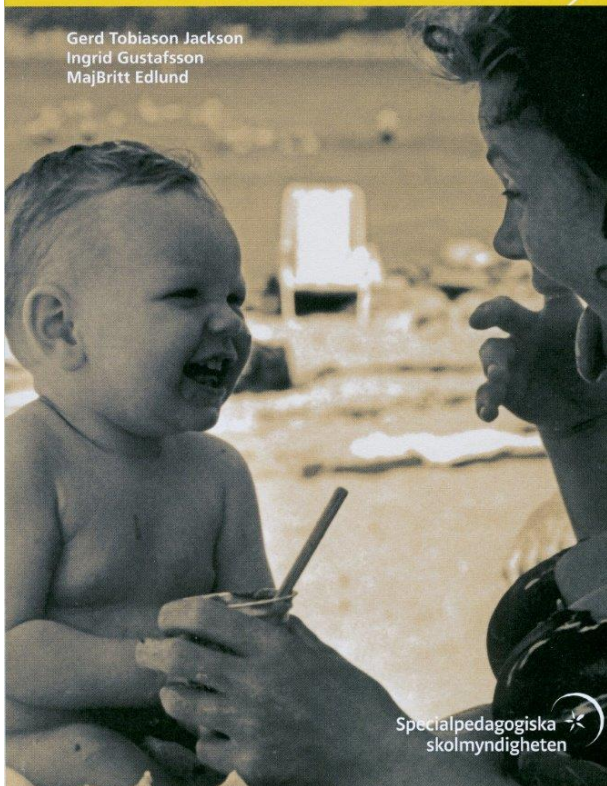

Samspråk

Stöd i kommunikation tillsammans med barn med synnedsättning i kombination med ytterligare funktionsnedsättningar

Gerd Tobiason Jackson
Ingrid Gustafsson
MajBritt Edlund

Samspråk

Stöd i kommunikation tillsammans med barn med synnedsättning i kombination med ytterligare funktionsnedsättning

Ingrid Gustafsson Gerd Tobiason Jackson

Specialpedagogiska skolmyndigheten

Statens samlade stöd
i specialpedagogiska frågor.

Följ oss på
Twitter: [@SPSMsverige](https://twitter.com/SPSMsverige)
Facebook : [SPSMsverige](https://www.facebook.com/SPSMsverige)

Vi är en samarbetspartner

Vi kompletterar kommunernas eller fristående förskolor och skolors egna specialpedagogiska resurser.

Vi har kunskap om

- individers lärande
- pedagogers arbete
- daglig verksamhet och organisation.

Alla har rätt att lära på egna villkor

Vi arbetar för att barn, unga och vuxna, oavsett funktionsförmåga, ska nå målen för sin utbildning.

Det gör vi genom

- specialpedagogiskt stöd
- undervisning i specialskolor
- tillgängliga läromedel
- statsbidrag.

Nå målen med kunskap om tillgänglighet

Lärmiljön ska vara tillgänglig för alla barn och elever.

Vi bidrar med kunskap om

- lagar och riktlinjer
- lärande
- pedagogik
- social miljö
- fysisk miljö.

Specialpedagogiskt stöd

Vi ger stöd i frågor om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättning.

- Specialpedagogisk rådgivning
- Specialpedagogisk utredning
- Information och utbildning

Sök specialpedagogiskt stöd på www.spsm.se

Förfrågan om Specialpedagogiskt stöd

Steg 1 | Steg 2

Specialpedagogiskt stöd

Vårt rådgivningsuppdrag omfattar alla skolformer inom de lärande, pedagogers arbete och skolan som organisation. till oss för rådgivning om specialpedagogiska konsekvenser strategier och förhållningssätt. Förfrågan kan gälla enskilt ämnen som till exempel läromedel, åtgärdsprogram och t utgår från ett tänkande att eleven ingår i ett sammanhan såsom pedagoger, arbetslag, elevhälsa, resursteam, rekt innefatta vissa utbildningsinsatser.

Namn *

Skola *

Adress *

Samspråk

Stöd i kommunikation tillsammans med barn med synnedsättning i kombination med ytterligare funktionsnedsättningar

Gerd Tobiason Jackson
Ingrid Gustafsson
MajBritt Edlund

Specialpedagogiska
skolmyndigheten

Samspråk

Stöd i kommunikation tillsammans med barn med synnedsättning i kombination med ytterligare funktionsnedsättning

Boken beställs kostnadsfritt på
www.spsm.se

Samspel och kommunikation

- Det nyfödda barnet har medfödda förutsättningar för kontakt och samspel
- Ögonkontakt och synintryck styr till stora delar samspelet
- En svår synnedsättning hos barnet leder till brister i ögonkontakten vilket försvårar samspelet
- Barnets initiativ eller svar sker utan att barnet söker eller ger ögonkontakt
- Ljud – joller – ansiktsuttryck – kroppslägesändringar – rörelser – gester
- Mycket små reaktioner som förändrad andning

Samspel och kommunikation

- Barnet behöver få svar på minsta initiativ
- Titta och lyssna efter barnets initiativ
- Hur tar barnet initiativ?
- Var har barnet sin uppmärksamhet?
- Har barn och vuxen sin uppmärksamhet riktad mot samma upplevelse samtidigt?
- Ge tid att svara på initiativ och att ta egna initiativ

Samspel och kommunikation

- Taktil bekräftelse kan i viss mån ersätta ögonkontakt
- Lägga sin hand på barnets arm, ben eller kropp
- Vår röst och vårt tonfall avspeglar olika sinnesstämningar som ger barnet stöd
- Lek i samband med dagliga rutiner är ett naturligt tillfälle till samspel
- Närhet och beröring – kittla – massera – blåsa
- Leka med rösten, tå och fingerramsor

Samspel och kommunikation

- När bristen på ögonkontakt kompenseras utvecklas samspelet
- Vi får försöka tolka vilken betydelse barnets reaktion har utifrån varje specifik situation
- Genom att vara uppmärksam på barnets olika reaktioner kan vi få vägledning av barnet vad och hur mycket vi ska benämna och kommentera

Olika stöd i kommunikation

Symbolutveckling:

- Normal symbolutveckling från mest konkret till mest abstrakt enligt Bergh & Bergsten (1998)
- Saknas vetenskapliga belägg för att symbolutveckling hos barn med svår synnedsättning och blindhet är densamma som symbolutvecklingen hos seende barn
- Individuella anpassningar krävs av material och metod –
olika grad av synnedsättning påverkar olika barn på olika sätt

Val av stödformer i kommunikation

- Varje barns individuella förutsättningar såsom utvecklingsnivå och typ av synnedsättning i kombination med ytterligare funktionsnedsättning måste styra de val av stödformer som vi erbjuder barnet
- Måttlig till svår synnedsättning – begränsad visuell information
- Blindhet – avsaknad av visuell information

Val av stödformer i kommunikation

- För vissa barn väljs endast en stödform, andra barn har behov av en kombination av olika stödformer
- Stödformerna kan bytas ut från en till en annan över tid, beroende på barnets utveckling.

Val av stödformer i kommunikation

- **Konkreta föremål** som stöd i kommunikation
- **Inspelade ljud** som stöd i kommunikation
- **Tecken** som stöd i kommunikation
- **Bilder** som stöd i kommunikation

Konkreta föremål som stöd i kommunikation

Konkreta föremål förtydligar vårt talade språk. Den vuxna kan medvetet välja att kompensera brister i informationen genom att använda konkreta föremål som stöd i kommunikationen med barnet.

Val av föremål

Var uppmärksam på om barnet själv associerar något föremål med en speciell aktivitet

Konkreta föremål som stöd i kommunikation

Användning av miniatyrer

Barnet måste ha många erfarenheter och egna kunskaper om olika föremål och om hur dessa används innan barnet kan förstå att en miniatyr eller leksak kan representera ett verkligt föremål

Konkreta föremål som stöd i kommunikation

Viktigt att personerna i barnets närhet – föräldrar, personal i förskola, skola och korttidshem samt olika stödpersoner – tillsammans reflekterar över och diskuterar vilken information som barnet behöver ha inför olika situationer och aktiviteter.

Inspelade ljud som stöd i kommunikation

- Med hjälp av inspelade ljud från egna upplevelser, kan barnet känna igen, minnas och återuppleva händelser
- Ljudbilderna är barnets personliga dokumentation av vardagliga händelser och speciella upplevelser
- Barnet får möjlighet att lyssna flera gånger – ett stöd i att minnas en nyligen upplevd aktivitet

Inspelade ljud som stöd i kommunikation

- Att använda ljudbilder i kommunikation är ett sätt för barnet att kunna berätta det som hon eller han varit med om
- Ljudbilderna kan användas som kontaktbok mellan hem och förskola eller skola

Inspelade ljud som stöd i kommunikation

- De inspelade ljudbilderna gör oss vuxna mer uppmärksamma på vilka ljud som barnet visar intresse för.
- Via gemensamma "ljudbilder" får barnet som är blint och den seende vuxna gemensam ömsesidig uppmärksamhet

Tecken som stöd i kommunikation

Barnets egna uttryck har samma värde som konventionella tecken

- Utgå från barnets kroppsspråk, egna gester, egna tecken
- Vad har just det här barnet behov av att uttrycka?

Tänk på:

- Barnets gester kan ofta vara så vaga att vi inte uppmärksammar dem
- Barnets kroppsrörelser kan betyda att barnet ställer frågor

Tecken som stöd i kommunikation

Taktilt stöd

- Stötta utvecklingen av naturliga gester genom att erbjuda barnet taktilt stöd
- Erbjud tecken på ett sätt som barnet kan acceptera
- Respektera att barnet inte kan vara förberett via synen
- Anpassa utifrån barnets synnedsättning

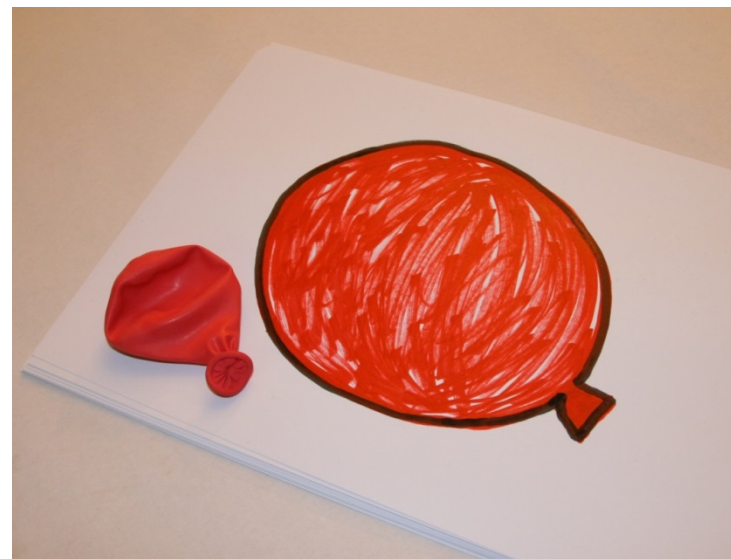
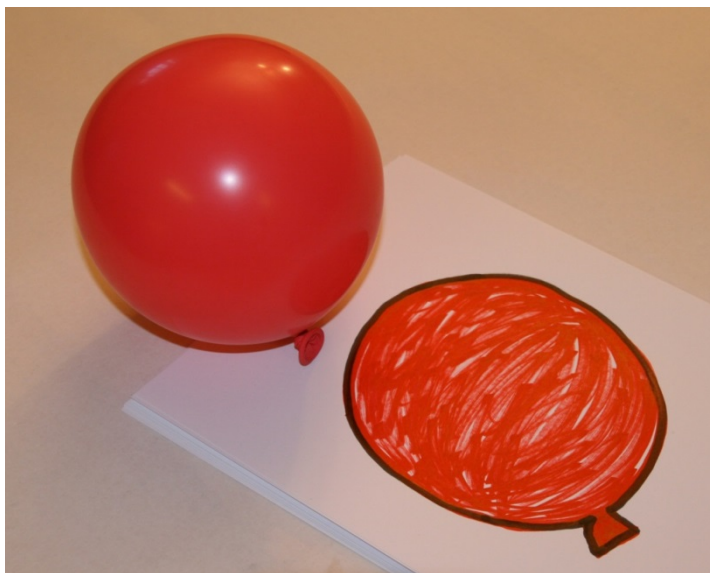
Bilder som stöd i kommunikation

- Kräver mest vad gäller synförmåga och kognitiv utveckling
- Färger kan vara en tolkningshjälp
- Färdigproducerade bilder är oftast svåra att använda som stöd i kommunikation

Bilder som stöd i kommunikation

- Taktila bilder med ritade inslag

”Vi lekte med ballonger idag!”

Stöd i kommunikation

- Barn med synnedsättning i kombination med ytterligare funktionsnedsättning är sinsemellan olika
- Därför finns det inte en form av kommunikationsstöd eller en metod som passar alla
- Varje barn behöver individuella lösningar som tar utgångspunkt i barnets egna förutsättningar, förmågor och behov

Stöd i kommunikation

Konsekvensen av en synnedsättning i kombination med ytterligare funktionsnedsättning är att barnet behöver tid.

-Tid för att svara på våra initiativ

-Tid för att kunna visa och ta egna initiativ

Vi rekommenderar användning av video som verktyg för att vi vuxna ska uppmärksamma och förstå barnets olika uttryckssätt

Slutligen vill vi betona vikten av att du som vuxen har roligt tillsammans med ditt barn. Kommunikation utvecklas i samspel och lek. Glädje och motivation, hos båda parter, är drivkraften.

Barnet visar vägen!